

História sveta (Dejiny sveta) - 06. časť – Od začiatku n.l. do roku 1492

Začiatkom nášho letopočtu - v Indii sa v remeselníckej výrobe a liečiteľstve používali mnohé chemické zlúčeniny (modrá a zelená skalica, zlúčeniny síry, arzénu, ocot a lúhy).

V rokoch 0-100 nášho letopočtu

- boli vynájdené pneumatické a hydraulické zariadenia,
- bol napísaný *Nový zákon*, druhá časť [Bible](#),
- začal sa formovať chorál (ako najstaršia forma chrámového spevu) = počiatky gotickej hudby,
- bola v Ríme obľúbená pantomíma - pantomimické výstupy spojené s recitáciou a spevom,
- v Ríme bol vybudovaný kruhový amfiteáter Koloseum pre viac ako 50 000 divákov.

Koloseum

Niekedy v rokoch 0-400 - bolo napísané dielo *Kamasutra*, ktoré uvádza kryptografiu ako 44. a 45. zo 64 umení, ktoré majú muži a ženy poznať.

Okolo roku 30 - do tohto obdobia sú datované počiatky ranného kresťanstva, ktoré vzniklo v Jeruzaleme.

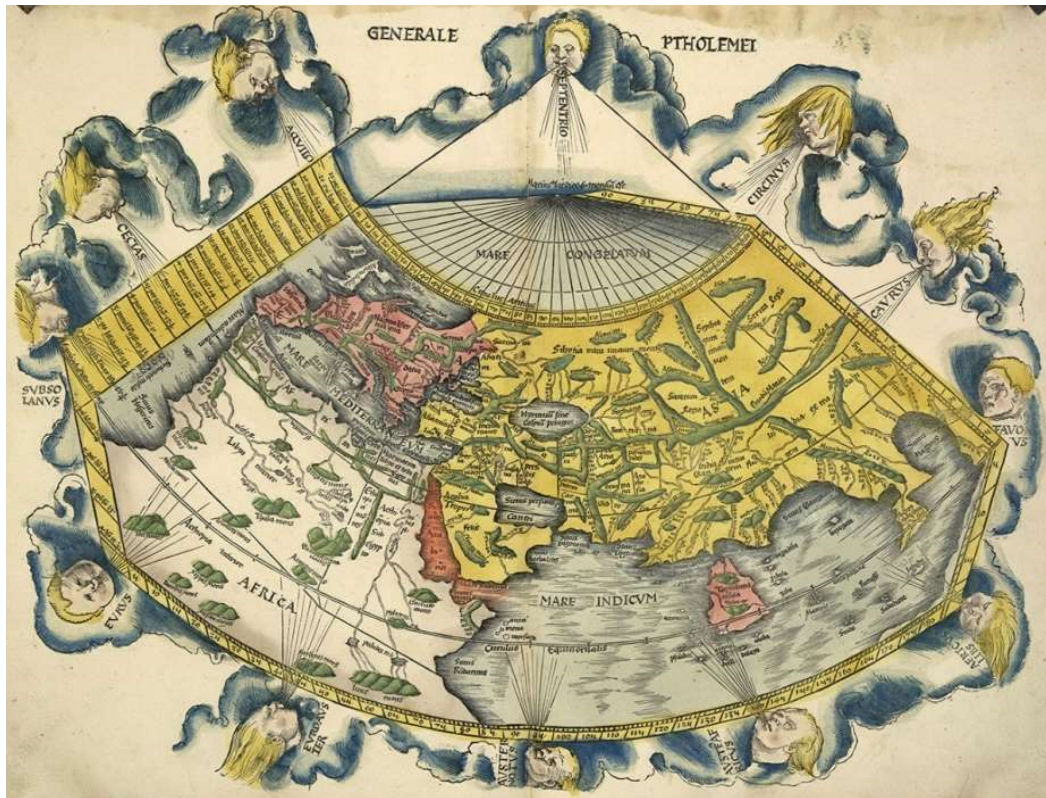
Roku 59 - sa keltská kráľovná Icenov (keltský kmeň žijúci na území Británie), Boudicca, postavila na čelo veľkého povstania proti Rimanom. V boji proti dobre vycvičenej rímskej armáde však jej bojovníci nedokázali zvíťaziť a povstanie bolo roku 61 potlačené.

Roku 64, v júli - požiar zničil Rím. Vina sa dávala cisárovi Nerovi, on sám robil zodpovednými prvých kresťanov.

Roku 70 - Titus sa zmocnil Jeruzalema a dal ho zničiť. [Židov](#) rozohnal do všetkých končín Rímskej ríše.

Roku 80 - čínsky učenec Wang Čung popísal kompas vytvorený z magnetického kameňa, ktorý pri položení na mosadznú dosku ukazuje na juh.

Roku 140 - Ptolemaios napísal *Almagest*.

Ptolemaisova mapa sveta

Roku 184 - v Číne sa došlo k vzbuře nazývanej i povstanie Žltých turbanov.

V rokoch 284-305 - v Ríme ako neobmedzený pán - dominus, vládol cisár Dioklecián.

Do 3. storočia - až do tohto obdobia predstavitelia Rímskej ríše kresťanov neprenasledovali. Perzekúcie boli len miestne a občasnú. Systematické a všeobecné prenasledovanie kresťanov nastalo až neskôr, na prelome 3. a 4. storočia.

Okolo roku 300

- v Číne bol postavený prvý železný most na svete,

- bol v Číne použitý diferenciál. Slúžil postave na korbe kočiara, aby sa pozerala stále južným smerom (aj keď kočiari išiel na východ alebo západ).

V 4. storočí

- začala pomaly upadať mocná Rímska ríša. Zmietali ňou vnútorné rozpory, ale veľká hrozba prichádzala od kmeňových skupín žijúcich za hranicami ríše, ktorými Rimania opovrchovali. Považovali ich za zaostalých a divých len preto, že nežili v mestách. Dnes tieto kmene označujeme ako barbarov (barbarské kmene) (z gréckeho barbaros = cudzinec),

- vznikla [alchymia](#). Zosimos z Panapoly v 28 knihách zvaných *Chementiky* uviedol návody na „premenu“ obyčajných kovov na zlato a striebro,

Alchymista experimentujúci vo svojom laboratóriu

V rokoch 306-337 - v Ríme panoval Konštantín Veľký, ktorý uznal kresťanstvo.

Roku 306 - začal Konštantín Veľký, či už z pragmatizmu alebo z viery, viesť voči kresťanom ústretovú politiku. Táto politika vedená počas celého 4. storočia (s výnimkou panovania Juliana v rokoch 361-363) vyvrcholila za Teodosia roku 380 triumfom kresťanstva, ktoré sa stalo štátnym náboženstvom. Tak sa uskutočnilo stretnutie impéria a cirkvi. Rímska ríša sa vyhlásila, že má svoju moc od Boha - a tak je vlastne jeho svetským ramenom.

Roku 313 - po uznaní kresťanstva sa začala formovať starokresťanská architektúra (jej typickou stavbou bola bazilika).

Roku 395 - Rímska ríša sa rozpadla na východnú a západnú. Z východorímskej ríše neskôr vznikla [Byzantská ríša](#).

Po rozpade Rímskej ríše a spolu s nástupom kresťanstva - vzniklo stredoveké výtvarné umenie. Prvým, ktoré vzniklo v tomto období, bolo byzantské výtvarné umenie. Súčasne s ním vznikla i byzantská architektúra.

Obdobie 5.-15. storočia - bolo obdobím stredovekej literatúry.

Roku 400 - pri šintoistických rituáloch sa konali v Japonsku tance kagura.

Roku 410 - Alarich, kráľ Vizigótov (barbarský kmeň), dobyl a vyplenil mesto Rím, ktoré si 800 rokov nijaká cudzia armáda nepodrobila. Drancovanie Ríma šokovalo vtedajší civilizovaný svet, ale ríša sa udržala ešte 66 rokov.

Asi v roku 450 - v Indii bol zahusťovaním trstinovej šťavy vyrobený cukor.

Roku 476 - po predchádzajúcich nájazdoch barbarských kmeňov sa definitívne rozpadla Západorímska ríša. Vandalské vojská zvrhli posledného cisára Romula zvaného Augustus. Podľa súčasného chápania dejín sa pádom Západorímskej ríše začína stredovek.

Po rozpade otrokárskej spoločnosti a vzniku feudalizmu - vedúcu úlohu v lekárstve prebrala cirkev. Niekoľko storočí malo rozhodujúcu úlohu tzv. kláštorné liečiteľstvo. Cirkev aj v medicíne uplatňovala rozličné dogmy, ktoré brzdili rozvoj vedeckého poznania.

Koniec 5. - polovica 17. storočia - v období feudalizmu bol armádny systém odvodený od vazalského princípu, v ktorom panovník a kniežatá šľachticom - vazalom prideliť pôdu a tí im v čase vojny poskytovali vojakov. V tomto období boli vytvárané tzv. jazdecké družiny, ktoré sa neskôr stali základom armády. Domobranu tvorili slobodní roľníci a kočovníci, ale ako sa z roľníkov stávali nevoľníci, stratila pechota pôvodný význam.

V rokoch 482-511 - vznikla [Franská ríša](#).

V prvej polovici 5. storočia

- Grék Pýthéas, pôvodom z Marseille, vyplával do neznámych oblastí dnešnej Veľkej Británie, Nórska a Poľska,
- Kartáginec Hannón podnikol plavbu pozdĺž západného pobrežia Afriky až po Guinejský záliv.

Okolo roku 500 - z indickej hry Čaturanga vznikol [šach](#).

V 6. storočí

- na podnet pápeža Gregora I. bol upravený chorál. Odvtedy sa nazýva gregoriánsky. Svetskú gotickú hudbu tohoto (gotického) obdobia predstavovala najmä ľudová hudba,
- z tohoto obdobia pochádzajú najstaršie objavené šachové figúrky. Šach sa dostal do Európy po hodvábnej ceste v 8.-9. storočí. Priviezli ho arabskí kupci vo svojej batožine a postarali sa o jeho rozšírenie.

Roku 542 - Konštantinopol napadla choroba. Nákaza pochádzala z Egypta a vyžiadala si státisíce obetí, pričom počas 50 rokov zdevastovala celé európske a africké pobrežie Stredozemného mora.

Okolo roku 550 - z Číny do Európy bola tajne dovezená priadka morušová, ktorá produkovala hodváb.

V rokoch 589-618 - v Číne prišli na spôsob tlače obrázkov a písma z drevených dosák.

Okolo roku 600

- kvôli odlíšeniu miestnych náboženstiev od [budhizmu](#), ktorý sa začal v Japonsku udomácňovať, vznikol pojem šintoizmus,
- do tohto obdobia sú datované počiatky islamu, ktorý vznikol v meste Mekka, v dnešnej Saudskej Arábii.

V rokoch 600-700

- ľudia v Číne začali vyrábať porcelán a používať veterné mlyny,
- v Európe sa začali objavovať prvé kostolné zvony.

V 7.-8. storočí - v severnej Európe sa objavil nový tvar lode, tzv. langskip - dlhá loď Vikingov. Lode podobnej konštrukcie slúžili aj pri invázii Normanov do Anglicka v roku 1066.

V roku 622

- Mohamed - zakladateľ islamského náboženstva vykonal cestu z Mekky do Mediny čo možno považovať za začiatok zjednotenia Arabov. Postupne tak vznikla Arabská ríša,
- začal nový moslimský letopočet.

V rokoch 623-658 - franský kupec Samo zjednotil slovanské kmene v Podunajsku čím vznikla [Samova ríša](#).

Od 8. storočia - v západnej Európe vzniklo a postupne sa rozšírilo ťažké jazdectvo. Bolo málo pohyblivé, ale veľmi úderné. Jazdci si telo a koňa chránili brnením. Boli vyzbrojení kopijami, štítmi, mečmi, bojovými sekerami, mlatmi a dýkami. Bojový šík tvorilo niekoľko radov jazdcov za sebou, veliteľ bol v strede prvého alebo v strednom, pričom sa okolo neho sústreďovali najlepší rytieri. Za ťažkou rytierskou jazdou bol osobný panovníkov sprievod - zbrojnoši a ľud, ktorý vykonával pomocné služby. Pred bitkou sa mohla uskutočniť prestrelka lukostrelcov. Napríklad Mongoli sa čelným zrážkam vyhýbali, útočili na boky a tylo, používali luky a lešť.

Roku 711 - Arabi prenikli na Pyrenejský polostrov.

Niekedy v rokoch 725-790 - Abu `Abd al-Rahman al-Khalil ibn Ahmad ibn `Amr ibn Tammam al Farahidi al-Zadi al Yahmadi napísal knihu o [kryptografii](#) inšpirovanú jeho riešeniami kryptogramov pre Byzanského cisára. Jeho riešenie bolo založené na znalosti otvoreného textu, čo je štandardná kryptoanalytická metóda použitá napríklad počas 2. svetovej vojny na správy [Enigmy](#).

V rokoch 768-814 - vo Franskej ríši panoval Karol Veľký, ktorý upevnil feudálnu moc.

Približne v 9. storočí

- Číňania vynasli pušný prach. Používali ho, keď robili ohňostroje,

Mongolský košový raketomet - jedno z prvých použití strelného prachu

- Arabi zdokonalili destiláciu a začali vyrábať alkohol, ktorý sa dlho používal len v lekárstve.

Roku 825 - [Vikingovia](#) objavili a začali sa usadzovať na ostrove Island (a neskôr Grónsko).

Vikingovia

V rokoch 833-906 - trvala [Veľkomoravská ríša](#).

V rokoch 850-923 - žil perzský lekár Rhases, ktorý dal v Bagdade postaviť nemocnicu na základe svojského prieskumu: v okolí mesta nechal rozložiť taniere s čerstvým mäsom a miesto, kde mäso vydržalo najdlhšie v čerstvom stave, vyhladol na stavbu nemocnice ako najzdravšie.

Okolo roku 900

- v Číne sa začalo na lodiach používať kormidlo,

- v Európe sa rozšíril jednoduchý železný pluh s kolesami a začali sa podkúvať kone,

- podľa vzoru byzanskej kultúry sa začalo vyvíjať staroruské výtvarné umenie. V západnej Európe vznikol v tom čase románsky sloh (románske výtvarné umenie). Najznámejším predstaviteľom staroruského výtvarného umenia je maliar Andrej Rubľov.

Koniec 9. storočia - maďarské kmene vpadli do Podunajska.

Roku 922 - Vikingovia dosiahli pobrežie Severnej Ameriky.

V rokoch 980-1015 - vládol Vladimír, kyjevské knieža, ktorý vytvoril Kyjevskú Rus.

V rokoch 980-1037 - žil tadžický lekár [Avicenna](#).

V 10. storočí - vznikali prvé svetské lekárske školy (hoci ich ešte stále veľmi ovplyvňovala cirkev). Prvá takáto škola vznikla v Salerne, kde vyštudovala aj prvá lekárka spomínaná v dejinách - Trotula. Tu vychádzali aj lekárske spisy a medzi prvé patria Pravidlá správnej životosprávy.

Okolo roku 1000

- v Európe začali vznikať prvé vodné mlyny, hámre, valchy, prvé taviace pece a tiež prvé cechy,

- Viking Leif Eriksson preskúmal územie, ktoré pomenoval Vinland (krajina vína) a ktoré zodpovedalo zrejme časti pobrežia súčasných Spojených štátov amerických. Keď ľadovce postúpili, sa cesta, ktorou Leif Eriksson šiel, stratila.

V 11. storočí - vo Francúzsku sa objavili prvé stavby postavené v štýle románskej architektúry.

V 11.-15. storočí - v období rozvinutého feudalizmu hlavnú brannú silu tvorili feudálni rytieri, ktorí prišli na výzvu svojho panovníka alebo pána na určené miesto aj so svojimi vazalmi a sluhami. Rytieri bojovali na koňoch. Jazdectvo prešlo vývojom od ľahkého k ťažkému. Ľahké jazdectvo hralo dôležitú úlohu najmä u kočovných národov východnej Európy a Ďalekého východu, lebo bolo rýchle a pohyblivé. Jazdci boli vyzbrojení lukom a šablou, telo si chránili drôtenou košeľou a štítom.

Roku 1000 - syn Gejzu z rodu Arpádovcov[1], [Štefan I.](#) prijal kresťanstvo a nechal sa korunovať za kráľa, čím sa datuje vznik [Uhorska](#).

Roku 1020 - arabský učenec Akhazen popisoval princíp [camery obscury \(tmavej komory\)](#), kde svetlo prechádzajúce otvorom vytvorí na protilahlej stene prevrátený obraz.

Roku 1040 - Kórejčan Pi Šeng vynášiel tlač zo vzájomne vymeniteľných písmen.

Roku 1050 - bola vyrobená prvá skutočná sklená šošovka.

Roku 1054

- čínski a indiánski astronómovia pozorovali výbuch krabej supernovy,

- čínski astronómovia zaznamenali supernovu v súhvezdí Býka.

Roku 1066 - severskí Normani dobyli Anglicko v bitke pri Hastingse.

Po roku 1100

- do Európy boli dovezené [krosná](#) na vytkávanie zložitých vzorov [damašku](#),

- v Európe sa objavil kompas, začali sa stavať kamenné hrady a opevnenia okolo miest, v románskom staviteľstve boli kostoly zaklenuté kopulami a križovými klenbami,

- vo Francúzsku vznikol gotický sloh (gotické výtvarné umenie) a objavili sa prvé stavby postavené v štýle gotickej architektúry,

- v Bologni, Paríži, Oxforde a Montpellier vznikli najstaršie európske univerzity.

V 12. storočí

- vznikla vo Francúzsku gotická rytierska hudba,

- Európa sa prostredníctvom Arabov zoznámila s desiatkovou sústavou, od ktorých tiež prevzala konkrétne tvary cifier. Preto sa cifrámi tejto sústavy (0, 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9) hovorí aj arabské.

Roku 1147 - Alfons Dobyvateľ oslobodil Portugalsko od Maurov.

Od 2. polovice 12. storočia - sa začala rozvíjať viachlasná vokálna (spievaná) hudba - polyfónia.

Obdobie v rokoch 1150-1250 - bolo obdobím Notredamskej hudobnej školy, ktorá vznikla a pôsobila v Paríži. Najznámejšími predstaviteľmi boli majstri: Leoninus a Perotinus.

Roku 1158 - vznikla v Bologni prvá univerzita s lekárskou fakultou. Postupne vznikali univerzity aj v iných mestách Európy. Výučba medicíny na týchto školách spočívala vtedy len na memorovaní spisov Galena a Avicennu a medicínu ako vedu predstavovalo v podstate len vnútorné lekárstvo. Keďže všetky univerzity boli pod vplyvom cirkvi, zakazujúcej zásahy na ľudskom tele, živom i mŕtvom, chirurgia ako veda sa nemohla rozvíjať, a tak sa stala na dlhé stáročia remeslom ráhojičov, kúpeľníkov a holičov. Predsa však treba spomenúť francúzskeho lekára a chirurga Guy de Chauliaca (14. stor.), autora významného diela Súhrn lekárskej chirurgie, ktoré slúžilo ako učebnica chirurgie na tých fakultách, kde sa chirurgia prednášala.

Na začiatku 13. storočia - sa zjednotili mongolské kmene a začali podnikáť výpravy na ovládnutie susedných území. Nasledovali pritom stopy ich predchodcov - Hunov a vybojovali jednu z najväčších ríši v histórii.

Do 13. storočia - sú datované počiatky mafie, kedy sa Siciliáni bránili proti Francúzsku.

Roku 1215 - anglický kráľ Ján Bezzemok vydal *Veľkú listinu slobôd*, v ktorej sa zaviazal nezaberať pôdu cirkvi a feudálom.

Roku 1238 - v Španielsku začali pracovať prvé papierenské vodné mlyny.

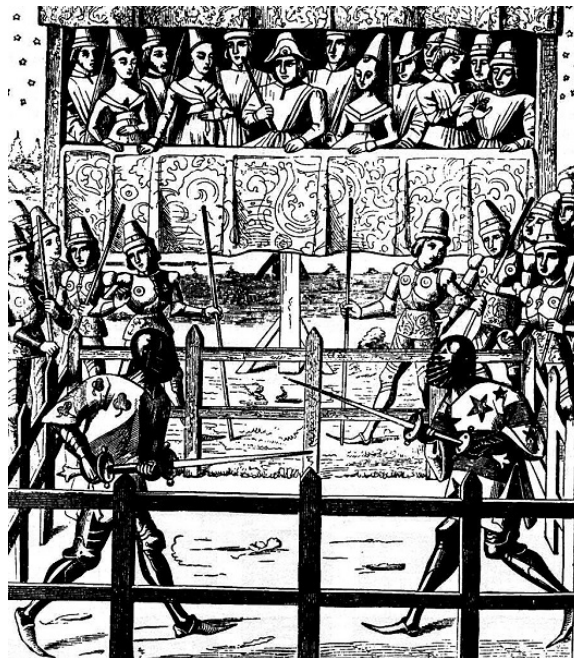
Obdobie v rokoch 1250-1320 - bolo obdobím Ars antiqua (starého hudobného umenia), ktoré bolo obdobím rozvoja polyfónie vo Francúzsku.

Roku 1271 - Benátčan Marco Polo sa vypravil na cestu do Číny.

Roku 1280 - Alexander Spina vyrobil prvé okuliare.

Prvý obraz človeka s okuliarmi bol namaľovaný Tommasom Barisinom v roku 1352

Súboj rytierov v 12. alebo 13. storočí

Z roku 1288 - pochádzajú záznamy hovoriace o čínskom bambusovom dele.

Roku 1295 - do Európy, okrem iných vecí, priniesol Marco Polo prvé recepty na výrobu zmrzliny.

Okolo roku 1300

- bol vynájdený [kolovrátok](#),

- v Európe sa začalo používať sklo do okien, vodné koleso začalo poháňať pily, papierenské stupy, vodou sa začali poháňať aj čerpace mechanizmy v baniach.

Koncom 13. storočia - bola vypracovaná metóda na získavanie sódy pálením morských rias. Zmes sódy a vápna sa používala na prípravu lúhu sodného.

Do 14. storočia - vojenská technika mala iba obmedzenú funkciu, pretože dovtedy jestvujúce zbrane (oštep, sekery, praky, meče), boli hlavne poľovného zamerania, ale využívané boli rozličným spôsobom. Vojenská technika sa obmedzovala na zbrane a strely, ktoré sa vrhali do diaľky napínaním. Na dobýjanie pevností sa používali barany a obliehacie veže.

V 14. storočí

- katalánsky kňaz a lekár Arnold de Villanova prišiel s učením o hmotnej podstate duševnej činnosti a o potrebe rozumových úvah pri liečení oproti číremu empirizmu. I jeho hlas bol predzvestou nového myšlienkového smeru - renesancie,

- pod vplyvom vzniku filozofie humanizmu vznikol v Taliansku a postupne sa rozšíril, renesančný sloh. Bol prvým z druhov novovekého výtvarného umenia (neskôr nasledovali: barokový sloh, rokokový sloh, klasicizmus, romantizmus, realizmus a secesia). Súčasne sa v Taliansku objavili prvé stavby postavené v štýle renesančnej architektúry. Najznámejší predstavitelia renesančného výtvarného umenia sú: Donatello, Michelangelo, rodina Robbiovcov, Verocchio, [Leonardo da Vinci](#), Raffael, Cranach a Dürer,

- z renesancie sa vyvinul nový myšlienkový smer - humanizmus,

- vypukla choroba, ktorá kulminovala v podobe čierneho moru a trvala až do 20. storočia. Roku 1466 zasiahla Konštantinopol, roku 1478 postihla Benátky, roku 1628 Lyon, roku 1635 Nijmegen, roku 1665 Londýn, roku 1720 Marseille. Potom sa lokalizovala na Blízkom východe a koncom 19. storočia sa sústredila v Ázii, kde došlo k smrteľným epidémiám v Indii (1896) a v Číne (1910).

Od 14. storočia - v bojoch začala na význame naberať pechota, ktorá narúšala rady jazdectva, strhávala jazcov z koňov (halapartníci), používala dlhé kopije, neskôr i strelné a palné zbrane, napríklad kuše, hákovnice, muškety, pušky, delá.

Bojovník s halapartňou

Obdobie medzi 14. storočím a začiatkom 15. storočia - vzniklo Ars nova (nové hudobné umenie), ktoré predstavovalo ďalší rozvoj francúzskej a talianskej hudby.

Obdobie 14.-16. storočia - bolo obdobím renesančnej literatúry. Najznámejšími autormi tejto literárnej doby boli Dante Alighieri a Giovanni Boccaccio.

Roku 1304 - sa narodil latinský spisovateľ a humanista Francesco Petrarca.

V rokoch 1316-1378 - žil Karol IV., kráľ český a cisár nemecký, ktorý obnovil kráľovskú moc v Čechách.

Okolo roku 1320 - európske armády využívali zbrane založené na explózii pušného prachu v uzavretej hlavni. Otvoreným koncom sa do nich vkladal projektil, ktorý po explózii z hlavne vyletel. Tieto zbrane neboli veľmi presné.

Okolo roku 1330 - arabský cestovateľ Ibn Battúta precestoval Afriku až po mesto Timbuktu. Precestoval tiež Prednú Áziu, Indiu a Čínu.

Roku 1336 - v Miláne boli inštalované mechanické vežové hodiny.

V rokoch 1337-1453 - prebiehala Storočná vojna medzi Francúzskom a Anglickom.

Od roku 1340 - anglické lode boli vybavené strelnými zbraňami. Neskôr sa strielne pre delá zjavili aj na španielskych a francúzskych lodiach.

Okolo roku 1350 - v Európe sa rozšírili prvé ručné strelné zbrane.

Roku 1357 - v Prahe začali stavať *Karlovo most*.

Roku 1372 - boli vyrobené prvé lodné delá na pušný prach.

V roku 1377 - bol mor v Benátkach. Ľudia, ktorí prišli do styku s chorými, boli na 40 dní izolovaní na pozorovanie (štyridsať je po taliansky quaranta, z toho je odvodený názov karanténa).

V rokoch 1378-1417 - svet mal dvoch pápežov, jedného v Ríme a jedného v Avignone (tzv. pápežská schizma).

Roku 1379 - najstaršie zachované *nomenklátory* zostavil tajomník vzdoropápeža Klementa VII. Gabrieli di Lavinde na spojenie s jeho vyslancami. Nomenklátory obsahujú okrem úplnej substitučnej abecedy aj dvojpísmenové kódy pre jeden až dva tucty najfrekventovanejších slov alebo mien, a navyše tiež tzv. klamače, nevýznamové skupiny písmen, ktoré mali sťažiť kryptoanalýzu zašifrovaných textov. Nomenklátory postupne rozširovali svoj slovník na stovky až tisíce kódových slov. Zaujímavé je, že sa používali dlho a masovo, a to aj napriek tomu, že boli známe oveľa dokonalejšie metódy šifrovania. Mali totiž jednu neprekonateľnú výhodu: ich použitie bolo jednoduché. Každý si mohol zložitost nastaviť podľa svojho slovníka kódov. Je to prvé riešenie všeobecného rozporu medzi bezpečnosťou a rýchlosťou (praktickosťou) šifier.

Roku 1380 - sa odohrala bitka na Kulikovskom poli, v ktorej ruské vojská porazili [Tatárov](#).

Roku 1389 - sa odohrala bitka na Kosovom poli, v ktorej tureckí dobyvatelia porazili Srbov.

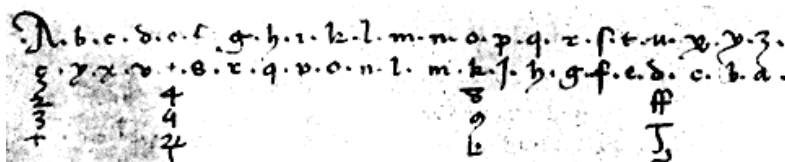
V 15. storočí

- v Stredomorí sa objavili prvé trojstážňové obchodné lode. Zväčšovali sa aj bojové plavidlá. Lode s výtlakom 250 t zo začiatku storočia nahradili lode s výtlakom 1 000 až 1 500 t,

- čínsky mandarín sa Wan-Hu sa snažil vzlietnuť na šarkanovi, ktorého poháňalo 47 prachových rakiet,

- ustálili sa pravidlá [šachu](#).

Roku 1401 - doposiaľ najstaršiu známu západnú *homofónnu šifru* zostavil vojvoda Simeone de Crema z Mantovy.

Prvá známa homofónna šifru použil Simeone de Crema v roku 1401

Roku 1410 - sa odohrala bitka pri Gruwalde. Poľsko zvíťazilo na nemeckými rytiermi.

Roku 1412 - arabský učenec Shihab al-Din abu `l-`Abbas Ahmad ben `Ali ben Ahmad `Abd Allah al-Qalqashandi dokončil svoju 14 zväzkovú encyklopédiu, ktorá bola určená pre úradníkov ako systematický prehľad o všetkých dôležitých oblastiach ľudských vedomostí a obsahuje aj rozsiahle informácie o kryptológii.

V rokoch 1414-1418 - konal sa kostnický koncil, na základe jeho rozhodnutia upálili Jana Husa.

Odsúdenie majstra Jana Husa koncilom kostnickým

Prvá pražská defenestrácia

V rokoch 1419-1434 - prebiehalo husitské revolučné hnutie.

V rokoch 1445-1447 - Nemec [Johann Gutenberg](#) vynášiel kníhtlač a vyrobil prvú tlačenú knihu. Bola to *Biblia* písaná po latinsky.

Stránky z Gutenbergovej *Bible*

Žeriav z 15. storočia

V roku 1453 - turecké vojská dobyli Carihrad, čo znamenalo zánik [Byzantskej ríše](#).

V rokoch 1455-1458 - prebiehal boj dvoch feudálnych skupín v Anglicku, zvaný aj Vojna dvoch ruží.

V rokoch 1452-1519 - žil taliansky maliar, architekt a vedec [Leonardo da Vinci](#), ktorý skonštruoval tkacie stroje, stroje na brúsenie skla a sekacie pilníkov, navrhol lietajúce stroje, vojenské stroje a opevnenia a stavby vodovodov.

V rokoch 1466-1467 - napísal všestranne vzdelaný človek, Leon Battista Alberti[2], nazývaný aj otec západnej kryptológie, 25-stranovú prácu[3] - *Polygraphiae libri sex*, venovanú kryptoanalýze.

Roku 1477 - vyšla prvá tlačená kniha venovaná chémii. Zaoberala sa prevažne destiláciou.

Okolo roku 1482 - portugalský moreplavec Diego Cao objavil ústie Konga.

V rokoch 1483-1546 - žil Martin Luther, zakladateľ nemeckého protestantizmu, ktorý sa neskôr rozšíril najmä v strednej a severnej Európe.

Roku 1486

- portugalský moreplavec Bartolomeo Diaz oboplával mys Dobrej nádeje,
- portugalský moreplavec Vasco da Gama oboplával Afriku.

Roku 1490

- cisár Maximilián I. vytvoril kuriérnu službu z Rakúska do okolitých štátov,
- Leonardo da Vinci zhotovil model mechanického vozidla na ručný pohon.

V stredovej škole

Tanečná zábava v stredoveku

V rokoch 1493-1541 - žil Theophrastus Bombastus Paracelsus. Odmietal názory slávnych starovekých lekárov a zdôrazňoval význam chemických látok v tele. Pri univerzitných prednáškach nepoužíval tradičnú latinčinu, ale národný jazyk - nemčinu.

Roku 1492

- anglický geograf, pôvodom z Čiech, Martin Behaim zhotovil prvú guľovú mapu sveta - [glóbus](#),

- **12. októbra** - Janovčan [Krištof Kolumbus](#) pristál na ostrove San Salvador a hoci o tom nevedel, objavil Ameriku.

[1] Zlomil moc kmeňových náčelníkov a na strednom Dunaji, bývalom Velkomoravskom území, vytvoril kniežatstvo.

[2] Známy je aj ako autor prvej tlačenej knihy o stavitelstve.

[3] Ide o prvú prácu venovanú kryptoanalýze napísaná v západnej Európe.